

To (be)hold color

Witold Vandenbroeck & Marie Zolamian - Whitehouse Gallery
Door Ilse Roosens

“This was a shock: it never dawned on me that an art historian might have *beheld* color, but never *held* color. (...) The corporeality of color was simply primary; something to handle, pour, slosh around, feel, drip, smudge, tape off, and experience.”

Sillman A. (2022). On Color. In C. Houette, F. Lancien-Guilberteau & B. Thorel (Eds.), *Amy Sillman Faux Pas. Selected Writings and Drawings*, pp. 51-77. Parijs: After 8 Books.

In *On Color* (2022) beschrijft schilder en auteur Amy Sillman hoe ze er vaak niet in slaagt om het onderscheid te maken tussen kleur en verf. Pigment en materiaal zijn voor schilders inwisselbaar, ze lijken één en hetzelfde. In het Duits behelst *Farbe* dan ook beide betekenissen. Het is die veelzijdigheid van het woord *Farbe* dat het vertrekpunt vormt voor Marie Zolamian en Witold Vandenbroeck. Kleur en verf zijn de bouwstenen van hun werk, begrensd of aangespoord door tijd. Beiden zijn schilders die oeverloos over het materiaal kunnen vertellen: hoe het voelt, ruikt, de historiek ervan en wat wel of niet werkt voor hoe zij hun schilderijen voor ogen hebben. Hun praktijk en interesses mogen mijlenver uiteen liggen, maar in hun passie voor verf vinden ze elkaar.

De kleuren en penseelstreken die ze willen neerzetten bepalen hun materiaalkeuze. Konijnenlijm, een traditioneel materiaal dat vooral door de oude meesters bekend is, vinden ze allebei onevenaarbaar. Zolamian prepareert er haar doeken mee, Vandenbroeck vermengt het met pigment, tot 'distemper'. De olieverf die Zolamian vervolgens voor haar nat-in-nat techniek gebruikt heeft een lange droogtijd. Door die heel precies aan te wenden laat die werkwijze haar toe om de mogelijkheden van transparantie te verkennen. Soms werkt ze met verschillende lagen die ze laat drogen en dan bedekt waardoor diepte ontstaat, maar meestal laat ze perspectief en schaduwen achterwege. De vormen zijn dan op elkaar gestapeld en worden levendig door kleuraccenten, -gradaties en semi-doorschijnende segmenten. De vormen - meestal planten, dieren of figuren tussen mens en dier - ontstaan associatief en zijn meer een aanleiding voor het aanbrengen van vlakken dan fragmenten uit een voorbedacht narratief. Het is pas op een later moment dat de betekenis van de figuren zich aan haar ontvouwt en haar helpt om haar omgeving en de wereld beter te begrijpen. Het schilderen is voor haar als een reis die ze onderneemt waarbij zowel herkenbare dingen als nieuwe gebeurtenissen zich aandienen en waarbij door toeval en experiment geslaagde en mislukte ervaringen voorvallen, waarna ze de wereld die haar omgeeft op een andere manier kan benaderen.

Het creëren van een soort parallelle wereld met verf en penseel helpt Zolamian om haar eigen positie te vinden in de realiteit. De doeken van Vandenbroeck vormen zijn persoonlijke interpretatie van diezelfde realiteit door ze te vatten in gebalde, gladde objecten die het licht weerkaatsen of absorberen. Hij verbindt die herkenbare ronde omhulsels aan de manier waarop we ons als mens door de wereld begeven. We glijden erdoor en slagen er als individu amper in om een spoor na te laten. We worden omgeven door een structuur die onze route bepaalt, vergelijkbaar met de stroom van water door rivieren, van bloed door onze aderen, van elektriciteit door kabels, van trams door tunnels. De kokers, buizen en kelken schildert hij met distemper (huidenlijm, gemengd met pigment), een materiaal dat moet worden opgewarmd waardoor het een snelle en gefocuste manier van werken vergt. Vandenbroeck zoekt immers naar een moment van gebalde energie om een volledig doek te beschilderen zonder het te overwerken. De pigmenten creëren volle kleuren, ze zijn dekkend

en voelen zwaar aan, waardoor ze ook bij de weergave van transparantie en beweging vooral stilstand en rust uitstralen.

Niet enkel de vormen en figuren zijn dus van belang voor Zolamian en Vandenbroeck, maar minstens even centraal staan de kleuren en de manier waarop de verf wordt aangebracht. Ze kiezen heel precies hun pigmenten, bindmiddel en dragers voor het juiste resultaat, maar ook voor de manier waarop ze willen schilderen. Het tempo, de textuur en het formaat beïnvloeden hun materiaalkeuze en vertellen iets over hun individuele insteek. Hun materialen geven zelfs structuur aan het jaar: Zolamian prepareert haar doeken in april en Vandenbroeck heroriënteert zijn werkwijze elk seizoen naargelang de temperatuur.

Bij het aanschouwen van een schilderij worden al deze aspecten meestal naar de achtergrond verdrongen. Wat overblijft is een beeld dat inhoudelijk en formalistisch wordt geanalyseerd. Maar ook op basis van de materialen en het aanbrengen van de lagen lijm en pigment op het doek kunnen concepten worden afgeleid. Zoals Josef Albers het in zijn kleurtheorie beschreef, ontstaat theorie pas als conclusie na de praktijk. Om de theorie goed te begrijpen, is het cruciaal om de praktijk van de kunstenaar te kennen en daar horen ook de snelheid of traagheid van het schilderen, de geuren en texturen van pigmenten en lijm, de warmte of koude van het atelier, het gewicht van de verf, de sensatie van de drager en het aanbrengen van de verflagen bij. Al die aspecten maken van kleur een materiaal, een object, waaruit oneindig veel vormen kunnen vloeien.